

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Amato abbate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

VITA S. AMATI PRESBYTERI ET AB-
Batis MONASTERII ROMARICI PRIMVM

Scripta à quodam eius, vt apparet, æquali: Nomen authoris MS. codex
egregius non habebat, sed est historia fide digna. Stylum ferè
mutauit F. Laur. Surius. Consentunt ve-
tustissima Martyrologia.

13. Septem-
bris.
Cap. 1.
Paena & pa-
rentes S.
Amati.

Fit mona-
chus.

Perit locum
desertum.

Virtus eius

Cap. 2.
Magni de-
monti vexa-
tio ei sit ma-
teria virtu-
tis.

Miraculum.

Cap. 3.

Ex petra eli-
cit fontem
aquarum.

Luctatur cū
somnia.

EMPORIBVS Dagoberti Regis, vt moribus egre-
gius, ita & sanctitate, re & nomine Amatus extitit. Ortus
est autem præclaræ indolis puer in suburbio ciuitatis
Gratianopolitanæ, ex parentibus, Romana stirpis nobili-
tate claris. Pater eius, Theodorus dictus est, vir Christia-
næ religioni addictissimus, & Deo deuotissimus. Promisit
autem se filium Amaturni monasterio traditurum. Itaque
beati Mauricij liminibus, id est, Agaunensi cœnobio, pius
adolescens munus Deo gratissimum oblatum est. Ibi ini-
tiò inter scholasticos imbutus, in bonis facillè primus ha-
bèbatur. Sed cùm iam annos triginta, monasticis institu-

tis & disciplinis perpetuò incumbens, totum se virtuti dedisset, maioris solitudinis
secessum expetens, clam e monasterio egressus est, & non procul ad cuiusdam excelsi
montis rupem se contulit. Interim ab Abbate & fratribus magno studio quæritur, &
tandem triduo exacto ieiunio, ægrè inuenitur. Latèbat enim homines, sed præstò
erat Deo. Repertum orant fratres, vt ad monasterium redeat, quòd Abbas & ceteri
eius causa anxii & mœsti essent: rogant etiam, quid sibi ea secessus velit. Quibus ille
incùctanter responderet: Sinite, fratres, sinite me, obsecro, in hoc angusto loco lugere
peccata mea, & redemptori meo sedulò inserruire. Cùm ergò non possent eum à sen-
tentia deducere, aiunt ad eum: Vel id saltem indicato nobis, quam tibi velis alimo-
niam huc adferri. Ille responderet: Panis & aqua post triduum præbeatur mihi, donec
Domino visum erit hoc me affici ieiunio. Lautiores alios cibos non appeto, & ipse
panis, quem dabitis, oro vt hordeaceus sit. Abeunt fratres, indicant, Abbati reper-
tum Amaturni, & quid ex illo audierint. Mox ab Abbate designatur frater Berinus,
qui officiosè illi ministrat. Is accepto pane, vrceoque aqua pleno, pergit ad virum Dei,
& cùm ea illi obtulisset, recedit.

Cùm autem vir Dei orationi vacaret, tentator in corui specie adfuit, ablatoque
pane, aquam effudit. Id vbi post orationem animaduertit Amatus, Gratias tibi, in-
quit, ago Domine Iesu Christe, qui me vis productiori ieiunio exerceri. Erit hoc mi-
hi magno emolumento, quandoquidem nihil in hoc mundo geritur absque prou-
identia tua. Non diu post angustam ei cellulam vel specum adificarunt. Artifex au-
tem mensuram cubiculi non tenens, accedit ad virum Dei, aitque ad eum: Sequere
me, vir Dei, ad locum, vbi ligna caduntur, quæ mihi aliquanto breuiora esse viden-
tur, quàm poscat structura. Vir sanctus responderet: Noli, fili, ita existimare: sed reuer-
tere, rursusque metire. Sis autem firmus in fide. Reuertitur ille, & cùm dimensus esset,
videt tantum nunc ad ligna accessisse vltra mensuram, quantum prius deerat. Mox
redit ad Amaturni, narrat quid gestum sit. Tum ille: Sile, inquit, & nè refices illud,
quod excedit. Donum enim Dei est. Ego enim testis sum, me extra tectum vidisse
eam lignorum accessionem & incrementum.

Aliud miraculum per eum Dominus patrauit. Cùm iam annum vnum aqua illi à
ministro Berino allata fuisset ex vallium, amnibus, ille fratrum penuriam miseratus,
ait: Accedamus, fratres, ad hoc saxum, & oremus, potest enim Deus etiamnum è pe-
tra aquam producere. Finitis precibus, surgunt à terræ, & vir Dei baculo, quem ma-
nu gestabat, percussit petram, & mox erumpit aqua, perpetuò illic fluitans. Iubet ergò
vir Dei è plumbo illic aquarum receptaculum fieri, quod quidè aqua redundans, &
perpetuò eam euomens, vidisse se testatur is, qui primus beati viri conscripsit vitam.
Postea verò in eadem rupe exiguum terre spatium vir Dei inueniens, excisis virgultis,
agellum effecit, tertiam modij partem capientem, & arque illic hordeum ferere sole-
bat, iustum existimans, vt suo quisque labore victitet. Porro infra cellulam etiam mo-
lam habuit, quam tum consuevit versare manu, cùm canenti ei & defatigato somnus
obrepebat,

obrepebat. Calceis eo in loco nunquam utebatur. Illud autem spatium, in quo molendi causa pedes extendere solebat, minutis ijsque peracutis lapillis plenum erat. Itaque hoc in more apud illum positum erat, ut carnis tentationes & corporis somnum labore molendi abigeret.

Cum aliquando in agello, quem excolere solebat, non nihil foderet, ab excelsa montis rupe saxo immani ruente, vidit cellulae suae repentinum imminere excidium. Puto equidem satanae astu & machinis id ita accidisse. Sed vir Dei, Crucis signum exprimens, In nomine Domini nostri Iesu Christi, inquit, praecipio tibi, ne ulterius descendas. Iam non longe a recto mansuiculae aberat saxum, & moxque figens gradum, monti inhaesit. Pendet verò etiamnum a latere, montique adhaerescens, nihil prorsus laedit domicilium. Et crebro sanè diabolus accedens cum satellitibus suis, minabatur se cellulam funditus eversurum. At ille fortissimus Christi miles inconcussus & intrepido animo respondit, Dominus mihi adiutor: non timebo, quid faciat mihi homo.

Locum illius Episcopus familiarissima ei charitate deinctus erat, & cum crebro illi libenter adesset, saepiusque inuideret virum Dei, pro Christi amore paupertatem sectantem; statuit quandam pecuniae summam pro eius consolatione illi largiri, in eius arbitrio relinquens, an seruare sibi, vel pauperibus distribuere vellet. Ait autem illi vir beatus: Quae tu mihi offers, optime antistes, ea illis tribuenda sunt, quos maior premit inopia. Ego verò spretis mundi huius impedimentis, sicut nudus egressus sum è terra, ita nudus reuertar in puluerem. Episcopus nihilo minus instat importunè, ut munus oblatum non respuat: sed cum cerneret inexorabilem, egrediens clam, pecuniam imposuit altariolo, in quo sacrificare consueuerat. Cum autem nocte exacta ad sacra peragenda mysteria vir Dei hora legitima accederet, repertos nummos tanquam hostis Tartarei insidias execrans, in profundam vallem magna vi abiicit, ita dicens: Dominus pars hereditatis meae: ego his non indigeo.

Vellit ei erat ex veruicem pellibus. Porro in Quadragesima, pro quotidiana refectione post vespertinas perfolutas laudes, quinque nucum nucleis cum exiguo aquae poculo, vilis quidem, sed Deo grata illius mensa instruebatur. Interdum verò triduana, & saepe etiam prolixiora sibi ipsi ieiunia indicens, membris quidem fessus, sed sancti spiritus gratia plenus; Christo perpetuum exhibebat famularum, Balnearum fomentis bis tandem toto illic anno utebatur, ante Saluatoris natalem diem, & eius sacram resurrectionem: Atque haec illi erat sui corporis cura. Pleraque autem ab eo tum perpetrata miracula, non satis comperta sunt.

Per id tempus in Vosagi partibus vir egregius & religione celeberrimus Abbas Eustachius morabatur. Is quandoque Italiam petiturus, venit ad Agaunense coenobium, coepitque inquirere, quisnam illic sanctitate ceteris antecellere videretur. Dictumque est illi: Itane ignotus tibi est sanctus vir Amatus, qui in hac cellissima rupe iam triennium ferè duram & asperam agit vitam? His auditis, per arctam & penè praecipitem ad eum tetendit semitam, inuentumque virum Dei tanta charitate complexus est, ut nullo pacto eum sibi deesse pateretur. Reuersus nanque ab Italia, cum Luxouium perduxit, asserens lucernam non sub modio, sed super candelabrum poni oportere, ut omnibus in domo Domini lumen suppeditet, eumque perfectius vitae sectari genus, qui proprias sedes reliquerit. Vbi autem in eo monasterio beatus Amatus aliquandiu versatus fuit, omnibus charus & amabilis effectus est. Erat enim vultu serenus, facie hilaris, praeclarus eloquio, cautus & constans consilio; compunctioni deditus, multa lachrymarum copia praeditus, in secundis rebus moderatus, in aduersis iucundus & mansuetus, moribus spectabilis; sanctitate eximius, abstinentia haud vulgaris; charitate semper & ubique egregie instructus. Denique bonis omnibus locuples, instar praeclari cuiusdam sideris lucebat in mundo.

Contigit autem, ut ea tempestate missus à fratribus, quasdam Aufrasianorum vrbes perlustraret. (multa enim concionandi gratia praeditus erat.) Fuit tum vir nobilis in palatio, & in populo honoratus Romaricus, habitu quidem laicus, sed animo religiosus. Ad eius aedes nutu diuino sanctus Amatus diuertit. Eum intuens Romaricus, inprimis reuerenter & honorificè excepit. Cumque iam mensa appa-

Cap. 4.

Mirabilis
signi Crucis
virtus.

Psal. 117.

Cap. 5.

Eccè quan-
tum abomi-
natur vir
sanctus pe-
cuniam.

Cap. 6.

Vellit eius.
Cibus in
Quadrage-
sima.

Cap. 7.

Abbas Eu-
stachius eum
secum ducit
Luxouium.Catalogus
virtutum S.
Amati.

Cap. 8.

Romarius
vir nobilis
excipit S.
Amatū ho-
spicio.

ta esset, inter epulas hortabatur eum, ut expetenti & desideranti sibi verbum salutis proponeret. Mox ille, ut erat promptus & circumspectus in sermone, ita loquutus est: Cernis hunc discum argenteum? Quam multos ille & antehac habuit, & deinceps habiturus est seruos? Et tu ipse, velis nolis, nunc seruus illius es. siquidem seruandi eius causa eum possides. Et ille quidem nunc ex se edentibus æqualem nauat operam, sed à te, qui eum nunc seruas, de illo quandoquæ ratio exigetur. Scriptum nanque est: Aurum & argentum vestrum æruginauit, & ærugo eorum in testimonium vobis erit. & ipse Dominus ait: Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. Hæc cum S. Amatus dixisset, Romarius ait ad eum: Obscuro sanctitatem tuam, ut aliquot diebus apud me maneat, dicasque quid faciendum mihi sit. Quod enim iam olim anxius concupiui Dei benignitate nunc completum iri gratulor. S. Amatus respondit: Cum sis generis nobilitate sublimis, opibus pollens, magno ingenio præditus, demiror te ignorare illud, quod Dominus respondit sciscitanti, quid faciendo vitam æternam possideret. Dicitur est illi: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata, quæ cum ille à sua iuuenture se custodiuisse responderet, subiunxit Dominus: Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo, & veni, sequere me. Hæc ut laudiuit vir Domini Romarius, amore & desiderio Dei inflammatus, paucis euolutis diebus, spreuit diuitias, & quicquid hic mundus habet, & factus est monachus. Postea verò ex instinctu diuino beatus Amatus vnà cum Romarico discipulo suo puellarum monasterium condidit. Interim contractus quidam, nullo pedum officio frui potuit: rogauit autem S. Amatū, ut pristinas vires sibi impetraret. Vir Dei ait ad eum: Habeto fidē, & Dominus dabit tibi id, quod petis. Paulo post ita ille se sibi sentit restitutum, ut qui diu alienis esset manibus gestatus, iam suis pedibus graderetur.

Iacob. 5.

Luc 6.

Matth. 19.

Romarius
vir illustis
fit mona-
chus.

Codit mo-
nasterium
virginum.

Cap. 9.
S. Amatus
excipit dz-
monem.

In eo autem puellarum cœnobio quædam sanctimonialis absque senioris permisso ausa fuit pomum comedere. Et ecce mox à diabolo arrepta, miserè cœpit ab illo nequissimo spiritu discerpi: sed vir Dei eum profligauit. Et cum sanata esset sanctimonialis, vir Dei ait ad omnes illas, Resistite diabolo, & fugiet à vobis. Ità ille vir sanctus, quod suis orationibus à Domino impetrarat, semper aliorum meritis tribuere solebat.

Cap 10.

In eodem cœnobio vir sanctus quandam elegit, quæ sororibus præfesset. Ea Maccedidis dicebatur, quam cæteris imitandam proposuit, ut ab ea sanctitatis exempla caperent. Sed ea post biennium excessit è vita. Vna autem è sororibus præcedente nocte per visum miræ molis stellam è monasterio vidit egredi, & calos penetrare. Ità ergò sancta illa anima ex hac luce migravit ad Dominum.

Cap. 11.

Nora de
monasterio
virginū, si-
ne intermis-
sione per vi-
ces Deum
laudantium.

Porro sanctus Amatus semper deserti loci secretum appetens, in vallis Vosagi sparijs castrum reperit, vbi multas virgines collegit, easque in septem turmas distributas, noctū diuque per vices sine intermissione psallere voluit, ita ut semper duodecim virgines in vnaquaque turma essent. Ipse verò in obliqua montis parte concanuum reperiens saxum angustum illic sibi vni habitaculum construxit, vbi etiam lectulum habuit, ipsius corpori accommodatum. Nec enim specus amplius aut longius porrigebat sese. Superius autem immanis hærebat rupes, ex qua minister eius, tintinnabulo ad funem ligato, exiguam panis particulam & parū aquæ in vaseculo ei submittebat. Dominicis verò diebus inde progrediens, fratribus vel sororibus scripturas sanctas proponebat. Erat sanè dandis consilijs humanissimus, & quorundam etiā cogitationes prodebat. Fratrem quendam furti arguens, Surge, inquit, & age poenitentiam, memor illius sententiæ Apostolicæ: Qui furabatur, iam non furetur.

Ephes. 4.

Cap. 12.

Pœna ino-
bedientiæ.

Die quodam sanctimonialibus examen apum excipere volentibus, vir Domini aderat: & duobus vasis in eum usum apparatus, cum illæ vellent apes in altero excipere, vir sanctus iussit, ut non in illo, sed in alio reciperent. At illæ dictis eius non parentes, in vas quod elegerant, eas admiserunt. Apes autem intrà dies quinque nec inde euolare, nec è floribus mella colligere voluerunt. Tandem sanctimoniales memores eorum, quæ dixerat vir sanctus, eum adeunt, & omnia exponunt. Tum ille: Abite, inquit, & immittite apes in vas à me designatum. Quod cum illæ fecissent, mox apes ad paranda mella euolarunt, & magno illis fuere emolumento.

Cap. 13.
Prædicat
obitum su-

Ante annum vnum quibusdam fratribus obitum suum vir sanctus prædixit, Erat tum quidam frater familiariter ei charus, cui ità dixit: Si meministi, qua ego te cha-

charitate enutrierim volo, ut quæ iussurus sum, caute & secretò exequaris; certus iam propinquare illum diem, quo sum à vita decessurus. Socium autem tibi adhibeas Castorium presbyterum nostrum, & cum illo eas in syluam hanc: collectòque cinere, è cilicio culcitram mihi efficias; eamque cinere completam ponas in lectulo meo: agenda enim mihi est ob quædam errata mea pœnitentia. Respondit frater: Quinam fieri potest, domine, ut id toleres in corpore tuo longa abstinentia & multis afflictionibus & molestijs confecto? Sed tamen, ut iusserat, ita factum est, & post paucos dies coram fratribus culpas suas, quas se admisisse meminit, voce publica confessus est, in cilicio & cinere prostratus. Cùm igitur in ea esset pœnitentiæ incommoda corporis affectus valetudine, perpetuo cruciabatur dolore. Sed ille sciens tempus adesse, quo ipsius peccata purgarentur, in illis doloribus mirificè exultabat.

Iam annum in eo cilicio & cinere egerat, die ac nocte iugiter precibus vacans; cùm præ nimio membrorum cruciatu, cute & carnibus exesis, nuda ossa patèrent. Interim ille nihilo minùs cum lachrymis semper Domino loquebatur. Cùm autem finem adesse sentiret, cuidam fratri ait: Affer epistolam Leonis Papæ, quam ille ad sanctum Flavianum scripsit, in qua catholice fidei plenissima ratio continetur. Alata est epistola, & cùm illi legeretur, ita dixit: Sic credo, ô Trinitas ineffabilis: ita confiteor Deus omnipotens; ita de te sentio, fili Dei Christe Iesu: sic de te intelligo, spiritus sancte, æterne Deus: atque ita vnum Deum in Trinitate, trinumque in unitate confiteor.

Cùm autem summa esset humilitate præditus, indignum se putauit, qui intrâ ecclesie septa sepeliretur. Iussit igitur sibi fodi sepulcrum in ipso aditu basilicæ matris Dei, & hoc epitaphium, quod ipse composuit, ei imponi: Omnis homo Dei, qui in hunc locum sanctum ad orandum introierit, si merueris obtinere, quæ postulas, pro anima Amati pœnitentis hinc sepulti; Domini misericordiam deprecari digneris, ut si quid mea paruitas de meis peccatis obtinere non potuit, repidè pœnitendo; obtineat vestra ratorum charitas, sedulè Domini misericordiam deprecando.

Interim verò congregati fratres & sorores, non sine multo luctu sustinebant eius excessum à vita; legentes Euangelia psalmosque & hymnos apud lectulum eius decantantes. Sub his autem vocibus ille veniam ab omnibus petens, eisque valedicens, animam expirauit. Tum verò luctus omnium ortus est, quòd vir sanctus obisset. Sepultus verò est eo loco, quo ipse iusserat: tertioque die fratribus per visum appàrens, Nè contristemini, inquit, certi me absolutum à peccatis meis, & comiter acceptum à Domino meo; qui post dies non multos omnibus bonis abundare vos faciet. ijsque dictis, disparuit.

Postea verò Rex pro sua munificentia quamprimùm illis ducentos ferè aureos misit, cumque iam anni esset euolutus circulus, & propter eius solennitatem nocturnæ essent vigiliæ celebratæ; ijs expletis, denuò cuidam fratri reuelatum est, ut sacrum eius corpus ocyùs intrâ beatissimæ matris Dei basilicam conderetur. Quod ita quoque celeriter factum est cum multa reuerentiâ, atque ad eum locum quotannis populorum cateruæ propter eius solennitatem properantes; per eius intercessionem sperant se salutis compotes fore; præstante Domino nostro Iesu Christo, qui viuuit & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

VITA